

แผนการปฏิบัติงานโรควัวบ้า (BSE)

กิจกรรม	รายละเอียดการดำเนินงาน	หน่วยงาน ดำเนินการ	ระยะเวลา	เป้าหมาย	การรายงาน
การเฝ้าระวังโรค	1. การเฝ้าระวังเชิงรุก				
	1.1 การเฝ้าระวังเชิงรุกทางอาการโดยตรวจเยี่ยมเฝ้าระวังโรคในพื้นที่เสี่ยง เช่น โรงฆ่าสัตว์ คอกกักสัตว์ และตลาดนัดค้าสัตว์ นิยามสัตว์ที่สงสัยโรควัวบ้า ดังนี้ สัตว์ที่มีอายุมากกว่า 2 ปี มีอาการทางประสาท เช่น เดินวน หรือเตะในขณะรีดนม หรือทรงตัว ผิดปกติ หรือตื่นกลัวและระแวงมากผิดปกติ อาจมีอาการร่วมกับการล้มตัวนอนไม่ยอมลุก หรือเคี้ยวเอื้องลดลง เป็นต้น	ปศจ./ปศอ./จ้าง เหมาบริการ ช่วยงานด้านสัตว แพทย์	ต.ค.69-ก.ย.70	100% ของโค กระบือในพื้นที่	ระบบ e-Smart surveillance
	1.2 เฝ้าระวังสัตว์นำเข้าราชอาณาจักร ตามรายละเอียดในการควบคุมเคลื่อนย้ายสัตว์และซากสัตว์	ด่านกักกันสัตว์	ต.ค.69-ก.ย.70	-	-
	1.3 การเฝ้าระวังเชิงรุกทางห้องปฏิบัติการ เก็บตัวอย่างวัตถุดิบนำเข้าชนิดเนื้อป่น และกระดูกป่น (Meat and Bone Meal; MBM) เพื่อตรวจสอบหา DNA ของสัตว์เคี้ยวเอื้อง เพื่อป้องกันการปลอมปนของ MBM จากสัตว์เคี้ยวเอื้อง	ด่านกักกันสัตว์ ระหว่างประเทศ/ อยส./สตส.	ต.ค.69-ก.ย.70	วัตถุดิบชนิดเนื้อ ป่น และกระดูก ป่นทุก lot ที่ นำเข้า	-
	2. การเฝ้าระวังเชิงรับ				
	2.1 การเฝ้าระวังเชิงรับทางอาการ				
	2.1.1 จัดตั้งศูนย์รับแจ้งโรคระบาดประจำอำเภอหรือประจำตำบล ด้วยวิธีที่สะดวกทั้งผู้แจ้งและผู้รับแจ้ง เช่น โทรศัพท์, e-mail, LINE Application, DLD 4.0 Application, หรือแจ้งโดยตรงกับเจ้าหน้าที่ เป็นต้น	ปศจ./ปศอ./จ้าง เหมาบริการ ช่วยงานด้านสัตว แพทย์	ต.ค.69-ก.ย.70	อย่างน้อย อำเภอละ 1 แห่ง	ระบบ e-Smart surveillance
	2.1.2 เจ้าหน้าที่ต้องตรวจสอบหลังจากได้รับแจ้งทันทีเพื่อการควบคุมโรคโดยเร็ว	ปศจ./ปศอ./จ้าง เหมาบริการ	ต.ค.69-ก.ย.70	ทุกครั้งที่ได้รับแจ้ง	-

กิจกรรม	รายละเอียดการดำเนินงาน	หน่วยงาน ดำเนินการ	ระยะเวลา	เป้าหมาย	การรายงาน
	2.2 เฝ้าระวังเชิงรับทางห้องปฏิบัติการ 2.2.1 เก็บตัวอย่างสมองโคที่มีอาการตามนิยามโรคกลุ่ม 1 – 3 ส่งตรวจที่สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ พร้อมบันทึกประวัติสัตว์ ได้แก่ กลุ่มที่ 1 โคอายุมากกว่า 2 ปี ที่แสดงอาการป่วยทางระบบประสาทและมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลง เช่น ตื่นเต้น และหวาดกลัวต่อการกระตุ้น เตะในขณะรีดนมตลอดเวลา หวาดผวาเมื่อเข้าใกล้ประตูหรือรั้ว เป็นต้น รวมถึงโคที่มีอาการทางประสาทโดยไม่มีอาการของการติดเชื้อ กลุ่มที่ 2 โคอายุมากกว่า 2 ปี ที่มีความผิดปกติด้านการทรงตัว เช่น ไม่สามารถเดิน หรือทรงตัวได้เอง ล้มนอนตลอดเวลา ล้มแล้วลุกเองไม่ได้ เป็นต้น รวมถึงโคที่ถูกส่งเข้าโรงฆ่าสัตว์ในกรณีฉุกเฉินหรือถูกคัตทิ้ง ในช่วงการตรวจสอบสัตว์ก่อนเข้าฆ่า กลุ่มที่ 3 โคอายุมากกว่า 2 ปี ที่ตายในฟาร์มโดยไม่ทราบสาเหตุ หรือตายระหว่างการเคลื่อนย้ายจากฟาร์มไปยังโรงฆ่าสัตว์ 2.2.2 เก็บตัวอย่างสมองโคอายุมากกว่า 4 ปี ที่ส่งเข้าโรงฆ่าสัตว์ตามปกติ 2.2.3 ส่งตัวอย่างสมองโคที่ให้ผลลบต่อการตรวจวินิจฉัยโรคพิษสุนัขบ้าหรือโรคทางระบบประสาทอื่นๆ เพื่อส่งตรวจวินิจฉัยโรควัวบ้าให้สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ	ช่วยงานด้านสัตวแพทย์ ปศจ./ปศอ./จ้าง เหมาบริการ ช่วยงานด้านสัตวแพทย์ ปศจ./ปศอ./จ้าง เหมาบริการ ช่วยงานด้านสัตวแพทย์ ศวพ.	ต.ค.69-ก.ย.70 ต.ค.69-ก.ย.70 ต.ค.69-ก.ย.70	ทุกครั้งเมื่อมีรายงานพบสัตว์สงสัยตามนิยามโรคทางอาการ ไม่จำกัดจำนวน จังหวัดที่มีโรงฆ่าจำนวน 200 ตัวอย่าง ไม่จำกัดจำนวน	แบบบันทึกประวัติสัตว์ และแบบการส่งตัวอย่าง/LIMS แบบรายงาน e-Operation, google sheet, LIMS แบบบันทึกประวัติสัตว์

กิจกรรม	รายละเอียดการดำเนินงาน	หน่วยงาน ดำเนินการ	ระยะเวลา	เป้าหมาย	การรายงาน
	2.2.4 ตรวจวินิจฉัยตัวอย่างจากตัวอย่างในข้อ 2.2.1 – 2.2.3 **ทั้งนี้สมองโคที่มีอาการทางระบบประสาทและส่งตรวจยืนยันโรควัวบ้าให้ สสช. ดำเนินการตรวจยืนยันและรายงานผลการตรวจทันที**	สสช.	ต.ค.69-ก.ย.70	ตามแผนการเฝ้าระวังฯ	บันทึกข้อความผลตรวจจัดส่งให้ สคบ.
	3. การติดตามงาน ติดตามงานเฝ้าระวังโรค และแจ้งการเกิดโรคของ สนง.ปศจ.	ปศช.	ต.ค.69-ก.ย.70	-	-
	4. การสรุปผลการเฝ้าระวังโรค	สคบ.	ก.ย.70	-	สรุปรายงานผลการเฝ้าระวังโรควัวบ้าประจำปี
การควบคุมเคลื่อนย้ายสัตว์และซากสัตว์	1. การนำเข้าสินค้า สัตว์มีชีวิตและผลิตภัณฑ์สัตว์จากต่างประเทศให้ปฏิบัติตามประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง กำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมกรณีโรควัวบ้า สำหรับการนำเข้าโคหรือซากโคเข้าในราชอาณาจักร ซึ่งได้กำหนดสถานภาพโรควัวบ้า (Bovine Spongiform Encephalopathy, BSE) ของประเทศสมาชิกออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ — กลุ่มที่ 1 ประเทศที่มีความเสี่ยงจากโรควัวบ้าต่ำมาก (Negligible BSE Risk) — กลุ่มที่ 2 ประเทศที่มีความเสี่ยงจากโรควัวบ้าที่ควบคุมได้ (Controlled BSE Risk) — กลุ่มที่ 3 ประเทศที่ไม่ทราบความเสี่ยงจากโรควัวบ้า (Undetermined BSE Risk)	ด่านกักกันสัตว์ระหว่างประเทศ	ต.ค.69-ก.ย.70	สัตว์และซากสัตว์นำเข้า	-

กิจกรรม	รายละเอียดการดำเนินงาน	หน่วยงาน ดำเนินการ	ระยะเวลา	เป้าหมาย	การรายงาน
การควบคุมโรค	1. การรายงานการพบสัตว์เป็นโรคหรือสงสัยเป็นโรควัวบ้า 1.1 กรณีพบสัตว์ที่มีอาการสงสัยตามนิยามตามกิจกรรมการเฝ้าระวังโรคในข้อ 2.2.1 ให้เก็บตัวอย่างสัตว์ที่ตาย โดยเก็บตัวอย่างก้านสมองโคด้วยช้อนเก็บตัวอย่าง และส่งสถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติทันที 1.2 รายงานการสอบสวนโรคเบื้องต้นตามแบบ กคร.1 1.3 กรณีตรวจพบโรควัวบ้าให้ห้องปฏิบัติการดำเนินการแจ้ง สคบ. ทันทีที่ทราบผล	ปศอ./ปศจ.	ภายใน 24 ชม. หลังจากพบโรค	ทุกครั้งเมื่อพบสัตว์แสดงอาการสงสัย	แบบรายงาน กคร.1 ทางระบบ e-Smart Surveillance
		สสข.	หลังจากพบโรค ทันทีเมื่อได้รับตัวอย่าง	ทุกครั้งที่ตรวจพบโรควัวบ้าในตัวอย่างที่ส่งตรวจ	ส่งใบตอบผลให้ สคบ.ทาง dcontrol5@dld.go.th
	2. ควบคุมเคลื่อนย้าย 2.1 ประกาศกำหนดเขตโรคระบาดสัตว์ชั่วคราวหรือเขตเฝ้าระวังโรคระบาดสัตว์ 2.2 สั่งกักสัตว์เพื่อห้ามเคลื่อนย้ายสัตว์ป่วย สัตว์ร่วมฝูง และห้ามมิให้ผู้ใดทำการเคลื่อนย้าย ชำแหละ หรือกระทำการเปิดซากสัตว์ที่ตายโดยเด็ดขาด	ปศอ./ปศจ./กสก.	ภายใน 24 ชม. หลังจากพบโรค	ทุกครั้งเมื่อพบสัตว์แสดงอาการสงสัย	แบบรายงาน กคร.6 ทางระบบ e-Smart Surveillance
	3. สอบสวนโรค 3.1 หาแหล่งที่มาของการพบโรค เช่น แหล่งต้นทางของสัตว์ที่สงสัยและอาหารสัตว์ที่สงสัย เป็นต้น พร้อมทั้งร่วมกับหน่วยงานสาธารณสุขเพื่อการเฝ้าระวัง เตือนภัย และค้นหาผู้สัมผัสโรค 3.2 ใช้หลักวิชาการระบาดวิทยาและหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้มากที่สุดเพื่อสรุปวิเคราะห์สาเหตุการเกิดโรคได้ถูกต้อง	ปศอ./ปศจ.	ภายใน 72 ชม. หลังจากพบโรค	ทุกครั้งเมื่อพบสัตว์แสดงอาการสงสัย	แบบรายงาน กคร.2 ทางระบบ e-Smart Surveillance
	4. ทำลายสัตว์				

กิจกรรม	รายละเอียดการดำเนินงาน	หน่วยงาน ดำเนินการ	ระยะเวลา	เป้าหมาย	การรายงาน
	4.1 สัตว์นำเข้าราชอาณาจักรทำลายทุกกรณีและไม่ชดใช้ 4.2 สัตว์ที่สงสัยให้แยกลูกออกจากแม่และทำลายสัตว์หรือซากสัตว์หรือรกของสัตว์ที่สงสัยว่าเป็นโรคโดยการเผาให้สิ้นซาก และฝังกลบซีเมนต์ที่เหลือในหลุมลึก 4.3 ในกรณีพบสัตว์ที่ได้รับการยืนยันว่าเป็นโรคไวรัสในฝูง ให้ทำลายสัตว์ร่วมฝูงทั้งหมดและฝูงสัตว์ที่มีความเกี่ยวข้องกับสัตว์ที่เป็นโรคตามข้อมูลการสอบสวนโรค เช่น ในกรณีที่อาหารสัตว์เป็นสาเหตุของการเกิดโรคให้ทำลายฝูงสัตว์ที่ใช้แหล่งอาหารเดียวกันกับฝูงสัตว์ที่ป่วยด้วย เป็นต้น *กรณีพบโรคจากตัวอย่างที่เก็บจากสัตว์ที่เข้ามาในโรงฆ่าสัตว์ให้ดำเนินการทำความสะอาดบริเวณที่ใช้ฆ่าสัตว์และบริเวณสงสัยว่าจะมีการปนเปื้อนซากสัตว์นั้นให้สะอาด และพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อให้ทั่วถึงตามบริเวณจุดเสี่ยง โดยอุปกรณ์ขนาดเล็ก เช่น เขียง มีด เป็นต้น ตลอดจนอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมโรค ให้ดำเนินการเผาทำลายให้สิ้นซากและนำเศษซีเมนต์ที่เหลือฝังกลบในหลุมลึก เช่นเดียวกับกรณีการฝังซากสัตว์ โดยระหว่างดำเนินการทุกขั้นตอนต้องแต่งกายให้รัดกุม เช่นเดียวกับกรณีของการควบคุมโรคใช้หัวदनกหรือโรคติดต่อร้ายแรงอื่นๆ	ปศอ./ปศจ./ กสก./ปศข.	ทันทีหลังพบโรค	เมื่อมีโรคระบาด	กคร.6 ทางระบบ e-Smart Surveillance สัปดาห์ละ 1 ครั้ง จนกระทั่งโรคสงบ

กิจกรรม	รายละเอียดการดำเนินงาน	หน่วยงาน ดำเนินการ	ระยะเวลา	เป้าหมาย	การรายงาน
ประชาสัมพันธ์และ เตือนภัย กรณีพบ สัตว์ที่เป็นโรค	1. ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรในจังหวัดทราบ และปฏิบัติในการ ป้องกันการแพร่กระจายของโรคอย่างเคร่งครัด พร้อมทั้งแจ้ง หน่วยงานทางสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องเพื่อการป้องกันการ แพร่กระจายของโรคสู่ประชาชนในพื้นที่	จ้างเหมาบริการ ช่วยงานด้านสัตว แพทย์/ปศอ./ ปศจ.	จนกว่าโรคสงบ	ทุกครั้งเมื่อพบ โรค	รายงานนคร.6 ทางระบบ e-Smart Surveillance สัปดาห์ละ 1 ครั้ง จนกระทั่งโรคสงบ
	2. ประชาสัมพันธ์ให้ปศุสัตว์จังหวัดใกล้เคียงทราบเพื่อการป้องกัน โดยเร็วทาง e-mail กลุ่ม LINE โทรศัพท์ หรือหนังสือเตือนภัย	ปศจ./ปศข.	เมื่อพบโรคระบาด	ทุกครั้งเมื่อพบ โรค	รายงานนคร.6 ทางระบบ e-Smart Surveillance สัปดาห์ละ 1 ครั้ง จนกระทั่งโรคสงบ
การขอรับรอง สถานภาพประเทศที่ มีความเสี่ยงต่ำมาก ต่อโรควัวบ้า (BSE)	1. ประชุมคณะกรรมการอำนวยการและคณะกรรมการทำงานขับเคลื่อน โครงการรับรองสถานภาพแทบไม่พบความเสี่ยงของโรควัวบ้า (Negligible risk) ครั้งที่ 1	สคบ./กสก./สสข./ อยส./	ต.ค.-พ.ย.69	เตรียมความพร้อม ข้อมูลและเอกสาร ทางวิชาการ	เอกสารการขอ รับรองสถานภาพ ฯ
	2. จัดทำข้อเสนอโครงการประเมินความเสี่ยงโรควัวบ้า (BSE) เพื่อขอ งบประมาณที่ใช้ในการประเมินความเสี่ยงโรควัวบ้าในประเทศไทย เพื่อประกอบการขอรับรองสถานภาพประเทศที่มีความเสี่ยงต่ำมาก ต่อโรควัวบ้า (BSE)	สคบ.	ต.ค.-พ.ย.69	เตรียมความพร้อม สำหรับ งบประมาณ	
	3.ดำเนินการประเมินความเสี่ยงโรควัวบ้าในประเทศไทย	สคบ./กสก./สสข./ อยส./	ต.ค.-พ.ย.69	ผลการประเมิน ความเสี่ยง	รายงานผลการ ประเมินความ เสี่ยง
	3.1 กิจกรรมที่ 1 : กำหนดคำถามความเสี่ยง และวิเคราะห์เส้นทาง ความเสี่ยง (risk pathway) 8 เส้นทาง		ต.ค.-พ.ย.69		
	3.2 กิจกรรมที่ 2 : ทบทวนวรรณกรรมและกำหนดวิถีทางกายภาพ (physical pathway) ของแต่ละเส้นทาง		ต.ค.-พ.ย.69		

กิจกรรม	รายละเอียดการดำเนินงาน	หน่วยงาน ดำเนินการ	ระยะเวลา	เป้าหมาย	การรายงาน
	3.3 กิจกรรมที่ 3 : ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ ครั้งที่ 1 พิจารณาความครอบคลุมและกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก 3.4 กิจกรรมที่ 4 : ออกแบบสอบถามและกำหนดนิยามระดับโอกาสการเกิดความเสีย 4 ระดับ 3.5 กิจกรรมที่ 5 : เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงเอกสาร ภาคนาม และจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3.6 กิจกรรมที่ 6 : ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ ครั้งที่ 2 สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม 3.7 กิจกรรมที่ 7 : ประเมินความเสี่ยงด้วยตารางเมทริกซ์ และวิเคราะห์ความไม่แน่นอน 3.8 กิจกรรมที่ 8 : ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ ครั้งที่ 3 สรุปผลและจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 3.9 กิจกรรมที่ 9 : จัดทำแผนเผชิญเหตุฉุกเฉิน ซ้อมแผน และสื่อสารความเสี่ยง 3.10 กิจกรรมที่ 10 : จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์		ธ.ค.69-ม.ค.70 ธ.ค.69-ก.พ.70 มี.ค.69-มิ.ย.70 มิ.ย.70-ก.ค.70 ก.ค.70-ส.ค.70 ส.ค.70-ก.ย.70 ส.ค.70-ก.ย.70 ก.ย.70		